

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 16. februára 2023 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Náhrada škody spôsobenej postupom zakázaným podľa článku 101 ods. 1 ZFEÚ – Rozhodnutie Komisie konštatujúce existenciu tajných dohôd o určovaní cien a zvýšení hrubých cien nákladných vozidiel v Európskom hospodárskom priestore (EHP) – Vnútroštátne pravidlo občianskeho súdneho konania, ktoré v prípade čiastočného vyhovenia návrhu stanovuje, že každý účastník konania znáša svoje trovy konania s výnimkou zneužívajúceho konania – Procesná autonómia členských štátov – Zásady účinnosti a rovnocennosti – Smernica 2014/104/EÚ – Ciele a celková rovnováha – Článok 3 – Právo na úplnú náhradu utrpenej škody – Článok 11 ods. 1 – Nerozdielna zodpovednosť páchatelov porušenia práva hospodárskej súťaže – Článok 17 ods. 1 – Možnosť vnútroštátneho súdu odhadnúť škodu – Podmienky – Prakticky nemožná alebo nadmerne sťažená povaha kvantifikovania škody – Článok 22 – Časová uplatniteľnosť“

Vo veci C-312/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Valencia (Obchodný súd č. 3 Valencia, Španielsko) z 10. mája 2021 a doručený Súdnemu dvoru 19. mája 2021, ktorý súvisí s konaním:

Tráficos Manuel Ferrer SL,

D. Ignacio

proti

Daimler AG,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory A. Prechal, sudcovia L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl (spravodajca) a J. Passer,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

* Jazyk konania: španielčina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Tráficos Manuel Ferrer SL a D. Ignacio, v zastúpení: Á. Zanón Reyes, abogado,
- Daimler AG, v zastúpení: E. de Félix Parrondo, J. M. Macías Castaño, M. López Ridruejo a M. Pérez Carrillo, abogados, C. von Köckritz a H. Weiß, Rechtsanwältin,
- španielska vláda, v zastúpení: J. Rodríguez de la Rúa Puig, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Carrillo Parra, F. Jimeno Fernández a C. Zois, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní z 22. septembra 2022,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 101 ZFEÚ, najmä pokiaľ ide o požiadavku úplnej náhrady škody spôsobenej protisúťažným konaním, ktorá z nej vyplýva, ako aj článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi na jednej strane dvoma podnikmi cestnej prepravy tovaru, Tráficos Manuel Ferrer SL a D. Ignacio, a na druhej strane spoločnosťou Daimler AG vo veci žaloby o náhradu škody podanej týmito dvoma podnikmi, ktorej predmetom je náhrada škody vyplývajúcej z porušenia článku 101 ZFEÚ konštatovaného Európskou komisiou, ktorého sa dopustili viacerí výrobcovia nákladných vozidiel, medzi ktorých patrí aj Daimler.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Podľa znenia odôvodnenia 6 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie (Ú. v. EÚ L 349, 2014, s. 1):

„V záujme zabezpečenia účinných žalôb v rámci presadzovania práva súkromnoprávnymi prostriedkami podľa občianskeho práva a účinného presadzovania práva verejnoprávnymi prostriedkami zo strany orgánov hospodárskej súťaže musia obidva nástroje pôsobiť spoločne, aby sa zaistila čo najvyššia účinnosť pravidiel hospodárskej súťaže. Je potrebné dôsledne upraviť koordináciu týchto dvoch foriem presadzovania napríklad v súvislosti s mechanizmami prístupu k dokumentom, ktoré majú k dispozícii orgány hospodárskej súťaže. Takouto koordináciou na úrovni Únie sa takisto zabezpečí, že nevzniknú rozdiely medzi uplatniteľnými pravidlami, ktoré by mohli ohroziť riadne fungovanie vnútorného trhu.“

4 Odôvodnenie 11 tejto smernice uvádza:

„V prípade, že právna úprava na úrovni Únie chýba, žaloby o náhradu škody sa spravujú vnútroštátnymi pravidlami a postupmi členských štátov. Podľa judikatúry [Súdneho dvora] si každá osoba môže uplatniť nárok na náhradu utrpenej škody, ak existuje príčinná súvislosť medzi škodou a porušením práva hospodárskej súťaže. Všetky vnútroštátne pravidlá upravujúce výkon práva na náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia článku 101 alebo 102 [ZFEÚ] vrátane tých, ktoré sa týkajú aspektov, ktoré táto smernica neupravuje, ako napríklad problematika príčinnej súvislosti medzi porušením a škodou, musia byť v súlade so zásadou účinnosti a zásadou rovnocennosti. To znamená, že by sa nemali formulovať ani uplatňovať spôsobom, ktorý by nadmerne sťažoval alebo prakticky znemožňoval výkon tohto práva na náhradu škody zaručeného Zmluvou [FEÚ], ani spôsobom, ktorý je nevýhodnejší v porovnaní s pravidlami uplatniteľnými v prípade podobných žalôb pre porušenie vnútroštátnych právnych predpisov. Ak členské štáty stanovia ďalšie podmienky pre náhradu škody podľa vnútroštátneho práva, ako napríklad zodpovednosť, primeranosť alebo zavinenie, mali by mať možnosť zachovať takéto podmienky, pokiaľ sú v súlade s judikatúrou [Súdneho dvora], zásadou účinnosti a zásadou rovnocennosti a touto smernicou.“

5 Odôvodnenie 12 uvedenej smernice znie:

„Touto smernicou sa opätovne potvrdzuje *acquis communautaire* upravujúce problematiku práva na náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže Únie, a to najmä pokiaľ ide o aktívnu legitímáciu a vymedzenie škody, ako vyplýva z judikatúry [Súdneho dvora], a to bez toho, aby sa vopred vylučoval akýkoľvek prípadný vývoj v tejto oblasti. Každý, kto utrpel škodu v dôsledku takéhoto porušenia, sa môže domáhať náhrady skutočnej škody (*damnum emergens*), náhrady zisku, o ktorý prišiel (ušlý zisk alebo *lucrum cessans*), ako aj úroku bez ohľadu na to, či sú tieto kategórie vo vnútroštátnom práve vymedzené samostatne alebo kombinovane. ...“

6 Článok 14 tej istej smernice znie:

„Žaloby o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže Únie alebo vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže si obvykle vyžadujú komplexnú skutkovú a ekonomickú analýzu. Dôkazy potrebné na preukázanie nároku na náhradu škody má obvykle k dispozícii výlučne protistrana alebo tretie osoby a často nie sú žalobcovi dostatočne známe alebo prístupné. ...“

7 Odôvodnenie 15 smernice 2014/104 znie:

„Dôkazy sú dôležitým prvkom pri podávaní žalôb o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže Únie alebo vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže. Keďže pre súdne spory v oblasti práva hospodárskej súťaže je príznačná informačná asymetria, je vhodné zabezpečiť, aby sa žalobcom poskytlo právo na získanie prístupu k dôkazom relevantným v súvislosti s ich nárokmi bez toho, aby museli uviesť jednotlivé dôkazy. ...“

8 Podľa odôvodnenia 43 tejto smernice:

„Porušenia práva hospodárskej súťaže sa často týkajú podmienok, za akých sa predáva tovar alebo služby, a ich ceny, pričom v dôsledku nich dochádza k zvýšeniu ceny alebo inej škode, ktorú utrpia zákazníci porušiteľov. ...“

9 Odôvodnenie 45 uvedenej smernice znie:

„Poškodená osoba, ktorá preukázala, že v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže utrpela škodu, musí na to, aby za ňu získala náhradu, preukázať aj jej rozsah. Kvantifikácia škody vo veciach z oblasti práva hospodárskej súťaže je obzvlášť náročná z pohľadu skutkového zisťovania, pričom si môže vyžadovať uplatnenie zložitých ekonomických modelov. To býva často veľmi nákladné a spôsobuje žalobcom ťažkosti, pokiaľ ide o získanie potrebných údajov na odôvodnenie ich nárokov. Kvantifikácia škody vo veciach z oblasti práva hospodárskej súťaže môže predstavovať závažnú prekážku, ktorá bráni účinnému domáhaniu sa náhrady škody.“

10 Odôvodnenie 46 tej istej smernice znie:

„Neexistencia pravidiel Únie upravujúcich problematiku kvantifikácie škody utrpenej v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže vedie k tomu, že určenie pravidiel kvantifikácie škody sa ponecháva na vnútroštátne právne poriadky členských štátov a na členské štáty a vnútroštátne súdy, aby určili požiadavky, ktoré musí žalobca splniť, aby preukázal výšku utrpenej škody, metódy použiteľné na kvantifikáciu škody a následky, ak sa stanovené požiadavky nespĺnia v plnom rozsahu. Tieto požiadavky vnútroštátneho práva týkajúce sa kvantifikácie škody vo veciach z oblasti práva hospodárskej súťaže by však nemali byť menej priaznivé než požiadavky, ktoré platia pre podobné vnútroštátne žaloby (zásada rovnocennosti), ani by nemali prakticky znemožňovať alebo nadmerne sťažovať výkon práva na náhradu škody priznaného Úniou (zásada účinnosti). Mali by sa zohľadňovať akékoľvek informačné asymetrie medzi účastníkmi konania, ako aj skutočnosť, že kvantifikácia škody znamená, že je nutné posudzovať, ako by sa bol predmetný trh vyvíjal, keby nedošlo k porušeniu. Takéto hodnotenie prináša porovnávanie so situáciou, ktorá je *per definitionem* hypotetická, a preto sa nikdy nemôže vykonať úplne presne. Z tohto dôvodu je vhodné zabezpečiť, aby vnútroštátne súdy mali právomoc odhadnúť výšku škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby vnútroštátne orgány hospodárskej súťaže mohli na požiadanie poskytnúť usmernenia, pokiaľ ide o výšku škody. Komisia by mala v záujme jednotnosti a predvídateľnosti poskytnúť všeobecné usmernenia na úrovni Únie.“

11 Podľa odôvodnenia 47 smernice 2014/104:

„S cieľom napraviť túto informačnú asymetriu, vyriešiť niektoré ťažkosti spojené s kvantifikáciou škody vo veciach z oblasti práva hospodárskej súťaže a zabezpečiť účinnosť nárokov na náhradu škody je vhodné pracovať s domnienkou, že v prípade kartelového porušenia takéto porušenie viedlo k škode, a to najmä tým, že ovplyvnilo cenu. V závislosti od skutkového stavu určitého prípadu to znamená, že kartel viedol k určitému zvýšeniu ceny alebo zabránil zníženiu cien, ku ktorému by došlo bez kartelu. Táto domnienka by sa nemala vzťahovať na konkrétnu výšku škody. Porušiteľovi by sa malo umožniť túto domnienku vyvrátiť. Je vhodné, aby sa táto vyvrátiteľná domnienka obmedzila na kartely, a to pre ich tajnú povahu, ktorá zvyšuje uvedenú informačnú asymetriu a žalobcom sťažuje získavanie dôkazov potrebných na preukázanie utrpenej škody.“

12 Článok 3 tejto smernice s názvom „Právo na úplnú náhradu škody“ stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže, mala možnosť domáhať sa úplnej náhrady tejto škody a získať ju.“

2. Úplná náhrada škody zabezpečí osobe, ktorá utrpela škodu, dosiahnuť stav, v akom osoba bola pred porušením práva hospodárskej súťaže, tak ako keby k porušeniu práva hospodárskej súťaže nedošlo. Zahŕňa preto právo na náhradu skutočnej škody, ušlého zisku, ako aj platbu úroku.

3. Úplná náhrada škody v zmysle tejto smernice nesmie viesť k nadmernej náhrade škody či už prostredníctvom represívnej, viacnásobnej, alebo inej náhrady škody.“

13 Článok 5 uvedenej smernice, nazvaný „Sprístupňovanie dôkazov“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby v konaní týkajúcom sa žaloby o náhradu škody v Únii na žiadosť žalobcu, ktorý predložil podložené odôvodnenie obsahujúce primerane dostupné skutočnosti a dôkazy, ktoré dostatočne preukazujú odôvodnenosť jeho nároku na náhradu škody, mohli vnútroštátne súdy za podmienok stanovených v tejto kapitole nariadiť žalovanému alebo tretej osobe, aby sprístupnili relevantné dôkazy, ktoré majú pod kontrolou [ktoré majú k dispozícii – *neoficiálny preklad*]. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy mohli na žiadosť žalovaného nariadiť žalobcovi alebo tretej osobe, aby sprístupnili relevantné dôkazy.

...

2. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy mohli nariadiť sprístupnenie určitých dôkazov alebo relevantných kategórií dôkazov, ktoré sa vymedzia čo najpresnejšie a najkonkrétnejšie na základe primerane dostupných skutočností uvedených v podloženom odôvodnení.

3. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy obmedzili sprístupnenie dôkazov len na to, čo je primerané. ...“

14 Článok 11 tej istej smernice s názvom „Spoločná a nerozdielna zodpovednosť“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby podniky, ktoré porušili právo hospodárskej súťaže spoločným správaním, spoločne a nerozdielne zodpovedali za škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže s účinkom, že každý z týchto podnikov je povinný nahradiť škodu v plnom rozsahu, a poškodená osoba má právo požadovať úplnú náhradu od ktoréhokoľvek z nich, až kým škoda nie je v plnom rozsahu nahradená.“

15 Článok 17 smernice 2014/104, nazvaný „Kvantifikácia škody“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby dôkazné bremeno ani miera preukázania požadované na účely kvantifikácie škody prakticky neznemožnili ani nadmerne nestážili výkon práva na náhradu škody. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy mali v súlade s vnútroštátnymi postupmi právomoc odhadom stanoviť výšku škody, ak sa preukáže, že žalobca utrpel škodu, ale na základe dostupných dôkazov je prakticky nemožné alebo nadmerne ťažké utrpenú škodu presne kvantifikovať.

2. Platí domnienka, že kartelové porušenie spôsobuje škodu. Porušiteľ má právo vyvrátiť túto domnienku.

3. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátny orgán hospodárskej súťaže mal v konaní súvisiacom so žalobou o náhradu škody na žiadosť vnútroštátneho súdu možnosť pomôcť vnútroštátnemu súdu, ak ide o určenie výšky škody, pokiaľ uvedený vnútroštátny orgán hospodárskej súťaže považuje takúto pomoc za vhodnú.“

16 Podľa znenia článku 22 tejto smernice s názvom „Časová pôsobnosť“:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa vnútroštátne opatrenia prijaté... na zosúladenie s hmotnoprávnymi ustanoveniami tejto smernice neuplatňovali so spätným účinkom.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa akékoľvek vnútroštátne opatrenia prijaté..., iné ako tie, ktoré sú uvedené v odseku 1, neuplatňovali na žaloby o náhradu škody podané na vnútroštátny súd pred 26. decembrom 2014.“

Španielske právo

17 Real Decreto-ley 9/2017, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores (kráľovský zákonný dekrét č. 9/2017, ktorým sa preberajú smernice Európskej únie vo finančnej, obchodnej a zdravotníckej oblasti a v oblasti vysielania pracovníkov) z 26. mája 2017 (BOE č. 126 z 27. mája 2017, s. 42820), mal za účel najmä prebratie smernice 2014/104 do španielskeho právneho poriadku.

18 Uvedený kráľovský zákonný dekrét č. 9/2017 vložil do Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (zákon č. 1/2000 o občianskom súdnom konaní) zo 7. januára 2000 (BOE č. 7 z 8. januára 2000, s. 575, ďalej len „Občiansky súdny poriadok“) článok 283a písm. a), týkajúci sa dokazovania v rámci súdnych konaní o žalobách na náhradu škody predstavujúcej odškodnenie za ujmu utrpenu z dôvodu porušenia práva hospodárskej súťaže. Obsah odseku 1 prvého pododseku tohto ustanovenia je totožný s obsahom článku 5 ods. 1 prvého pododseku smernice 2014/104.

19 Článok 394 tohto poriadku stanovuje:

„1. V konaní o merite veci sa povinnosť nahradiť trovy prvostupňového konania uloží účastníkovi konania, ktorého návrhy boli v celom rozsahu zamietnuté, okrem prípadu, že súd konštatuje a odôvodní, že vec vyvolávala závažné skutkové alebo právne pochybnosti.

Pri posúdení, či vec vyvoláva právne pochybnosti, na účely uloženia povinnosti nahradiť trovy konania, sa zohľadňuje judikatúra ustálená v podobných veciach.

2. V prípade čiastočného vyhovenia alebo zamietnutia žalobných návrhov každý účastník konania znáša trovy, ktoré mu vznikli v konaní, a je povinný nahradiť polovicu spoločných trov okrem prípadu, že je odôvodnené uložiť jednému z účastníkov konania povinnosť nahradiť trovy konania z dôvodu zneužívajúceho uplatňovania práva.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

20 Dňa 19. júla 2016 Komisia prijala rozhodnutie C(2016) 4673 final týkajúce sa konania podľa článku 101 [ZFEÚ] a článku 53 Dohody o EHP (vec AT.39824 – Nákladné vozidlá), ktorého zhrnutie bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* zo 6. apríla 2017 (Ú. v. EÚ C 108, 2017, s. 6). Žalovaná vo veci samej patrí medzi osoby, ktorým bolo určené toto rozhodnutie.

- 21 V tomto rozhodnutí Komisia konštatovala, že pätnásť výrobcov nákladných vozidiel, vrátane žalovanej vo veci samej, ako aj spoločnosti Renault Trucks SAS a Iveco SpA, boli účastníkmi kartelu vo forme jediného a pokračujúceho porušenia článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3), ktorý sa týkal tajných dohôd o určovaní cien a zvyšovaní hrubých cien stredne veľkých a ťažkých nákladných vozidiel v Európskom hospodárskom priestore (EHP).
- 22 Pokiaľ ide o žalovanú vo veci samej, zohľadnené obdobie porušenia trvalo od 17. januára 1997 do 18. januára 2011.
- 23 Dňa 11. októbra 2019 žalobcovia vo veci samej podali proti žalovanej vo veci samej žalobu o náhradu škody založenú na jej protiprávnom konaní. Počas obdobia porušovania D. Ignacio kúpil nákladné motorové vozidlo značky Mercedes, vyrábané žalovanou vo veci samej, zatiaľ čo spoločnosť Tráficos Manuel Ferrer kúpila jedenásť nákladných vozidiel, z toho päť značky Mercedes, vyrobených uvedenou žalovanou, štyri spoločnosťou Renault Trucks a dve spoločnosťou Iveco, ktoré mali technické charakteristiky vozidiel identifikovaných v rozhodnutí z 19. júla 2016.
- 24 Žalobcovia vo veci samej tvrdia, že utrpeli škodu spočívajúcu v cenových prirážkach ku kúpeným vozidlám z dôvodu protiprávneho správania žalovanej vo veci samej. Na účely stanovenia tejto cenovej prirážky predložili znalecký posudok, v ktorom dospeli k záveru o priemerných cenových prirážkach na trhu dotknutom týmto kartelom vo výške 16,35 %.
- 25 Vzhľadom na to, že časť vozidiel kúpených žalobcami vo veci samej nebola vyrobená žalovanou vo veci samej, ale inými adresátmi rozhodnutia z 19. júla 2016, uvedená žalovaná 11. augusta 2020 požiadala o pribratie do konania spoločností Renault Trucks a Iveco, pričom tvrdila, že ak by sa konanie uskutočnilo bez účasti týchto výrobcov, bolo by porušené ich právo na obranu. Uznesením z 22. septembra 2020 vnútroštátny súd zamietol tento návrh a potvrdil toto zamietnutie uznesením z 23. októbra 2020.
- 26 Žalovaná vo veci samej tiež napadla dôvodnosť žaloby, a to najmä vypracovaním svojho vlastného znaleckého posudku.
- 27 Po predbežnom prejednaní pred vnútroštátnym súdom bolo medzi účastníkmi konania vo veci samej dohodnuté, že žalobcovia budú mať prístup k údajom zohľadneným v znaleckom posudku predloženom žalovanou, a to s dvojakým cieľom, teda umožniť jeho dôkladnejšiu kritiku, ako aj dospieť k prípadnému preformulovaniu znaleckého posudku predloženého uvedenými žalobcami. Tento prístup bol realizovaný v rámci dátovej miestnosti v kanceláriách uvedenej žalovanej. Dňa 18. marca 2021 žalobcovia vo veci samej predložili technickú správu o výsledkoch získaných po nahliadnutí do predmetných údajov.
- 28 Po vypočítaní účastníkov konania vo veci samej, ktorí na hlavnom pojednávaní prediskutovali svoje znalecké posudky a predniesli svoje návrhy, vnútroštátny súd rozhodnutím z 25. marca 2021 rozhodol o prerušení plynutia lehoty na vyhlásenie rozsudku a požiadal ich, aby predložili svoje pripomienky ku vhodnosti predloženia Súdnemu dvoru návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Uvedení účastníci konania tejto žiadosti vyhovel.

29 Za týchto podmienok Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Valencia (Obchodný súd č. 3 Valencia, Španielsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Je s právom poškodeného na úplnú náhradu škody spôsobenej protisúťažným správaním uvedeným v článku 101 ZFEÚ a podľa judikatúry, v ktorej bol tento článok vyložený, zlučiteľná právna úprava obsiahnutá v článku 394 ods. 2 [Občianskeho súdneho poriadku], ktorá dovoľuje, aby uvedený poškodený znášal časť trov konania v závislosti od výšky súm, ktoré boli zaplatené bez právneho dôvodu ako cenová prirážka a ktoré sa mu vrátia na základe čiastočného vyhovenia jeho návrhu na náhradu škody, pričom predpokladom vydania takého rozhodnutia je existencia porušenia práva hospodárskej súťaže a príčinnej súvislosti medzi týmto porušením a vznikom škody, ktorá sa s určitosťou uzná, vyčíslí a nahradí v dôsledku uvedeného konania?
2. Umožňuje právomoc vnútroštátneho súdu stanoviť výšku škody odhadom subsidiárnu a samostatnú kvantifikáciu škody z dôvodu, že sa zistí existencia informačnej asymetrie alebo neprekonateľných ťažkostí spojených s kvantifikáciou, ktoré nesmú brániť právu poškodeného na úplnú náhradu škody spôsobenej protisúťažným postupom uvedeným v článku 101 ZFEÚ v spojení s článkom 47 [Charty], a to aj v prípade, ak subjekt, ktorému vznikla škoda v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže spočívajúceho v kartelovej dohode, na základe ktorej sa uplatňovali cenové prirážky, mal počas konania prístup k údajom, o ktoré sa samotná žalovaná opiera vo svojom znaleckom posudku, v ktorom sa konštatuje, že neexistuje nahraditeľná škoda?
3. Umožňuje právomoc vnútroštátneho súdu stanoviť výšku škody odhadom subsidiárnu a samostatnú kvantifikáciu škody z dôvodu, že sa zistí existencia informačnej asymetrie alebo neprekonateľných ťažkostí spojených s kvantifikáciou, ktoré nesmú brániť právu poškodeného na úplnú náhradu škody spôsobenej protisúťažným postupom uvedeným v článku 101 ZFEÚ v spojení s článkom 47 [Charty], a to aj v prípade, ak subjekt, ktorému vznikla škoda v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže spočívajúceho v kartelovej dohode, na základe ktorej sa uplatňovali cenové prirážky, uplatní svoj nárok na náhradu škody voči jednému z adresátov správneho rozhodnutia [konštatujúceho porušenie], ktorý je spoločne a nerozdielne zodpovedný za uvedenú škodu, ale ktorý neuvádzal výrobok alebo službu, ktoré nadobudol dotknutý poškodený, na trh?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné pripomienky

- 30 V prvom rade treba uviesť, že otázky vnútroštátneho súdu neuvádzajú smernicu 2014/104, ale odkazujú na pojmy, ktoré sú v nej uvedené, ako napríklad právo na úplnú náhradu škody spôsobenej protisúťažným konaním uvedeným v článku 101 ZFEÚ, informačná asymetria medzi účastníkmi konania, ťažkosti s kvantifikáciou škody vyplývajúcej z takého konania, ktorým môže čeliť vnútroštátny súd, a spoločná a nerozdielna zodpovednosť autorov uvedeného konania. Okrem toho v odôvodnení návrhu na začatie prejudiciálneho konania tento súd kladie otázku časového uplatnenia článkov 3, 5 a 11, ako aj článku 17 ods. 1 tejto smernice.
- 31 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom zakotveného v článku 267 ZFEÚ prislúcha Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu odpoveď potrebnú na rozhodnutie vo veci, o ktorej vnútroštátny súd

rozhoduje. Vzhľadom na to Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené. Povinnosťou Súdneho dvora je totiž vykladať všetky ustanovenia práva Únie, ktoré vnútroštátne súdy potrebujú na rozhodovanie o žalobách, ktoré im boli predložené, aj keď tieto ustanovenia nie sú výslovne spomenuté v otázkach položených Súdnemu dvoru týmito súdmi [rozsudok zo 7. júla 2022, Pensionsversicherungsanstalt (Doby starostlivosti o dieťa dosiahnuté v zahraničí), C-576/20, EU:C:2022:525, bod 35 a citovaná judikatúra].

- 32 V dôsledku toho, hoci z formálneho hľadiska vnútroštátny súd svoje otázky obmedzil iba na výklad článku 101 ZFEÚ v spojení, pokiaľ ide o druhú a tretiu otázku, s článkom 47 Charty, táto okolnosť nebráni Súdnemu dvoru podať vnútroštátnemu súdu všetky aspekty výkladu práva Únie, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie vo veci, ktorá mu bola predložená, bez ohľadu na to, či ich vnútroštátny súd uviedol, alebo neuviedol v znení svojich otázok. Súdnemu dvoru v tejto súvislosti prináleží, aby zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu, vybral tie ustanovenia práva Únie, ktoré si so zreteľom na predmet sporu vyžadujú výklad [pozri analogicky rozsudok zo 7. júla 2022, Pensionsversicherungsanstalt (Doby starostlivosti o dieťa dosiahnuté v zahraničí), C-576/20, EU:C:2022:525, bod 36 a citovanú judikatúru].
- 33 Pokiaľ ide ďalej o otázku časového uplatnenia článkov 3, 5 a 11, ako aj článku 17 ods. 1 smernice 2014/104, ktorú kladie vnútroštátny súd, treba rozlišovať podľa toho, či tieto ustanovenia z hľadiska judikatúry vyplývajú zo samotného článku 101 ZFEÚ, v prípade čoho sa uplatňujú okamžite, alebo vyplývajú výlučne z tejto smernice, čo si vyžaduje preskúmať ich časovú uplatniteľnosť z hľadiska článku 22 uvedenej smernice.

O prvej otázke

- 34 Pokiaľ ide o právo na úplnú náhradu škody spôsobenej protisúťažným správaním, ktoré sa uvádza v rámci prvej otázky, treba pripomenúť, že zo zásady efektivity a z práva každej osoby domáhať sa náhrady škody spôsobenej zmluvou alebo správaním spôsobilým obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž vyplýva potreba, aby osoby, ktoré utrpeli ujmu, mohli žiadať nielen náhradu skutočnej škody (*damnum emergens*), ale aj ušlý zisk (*lucrum cessans*), ako aj zaplatenie úrokov (rozsudok z 13. júla 2006, Manfredi a i., C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, bod 95).
- 35 Tým, že v článku 3 ods. 1 smernice 2014/104 sa pripomína povinnosť členských štátov zabezpečiť, aby každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže, mala možnosť domáhať sa úplnej náhrady tejto škody a jej definovaním v článku 3 ods. 2 tejto smernice ako práva na náhradu skutočnej škody, ušlého zisku, ako aj platbu úroku, mal normotvorca Únie v úmysle potvrdiť existujúcu judikatúru, ako to vyplýva z odôvodnenia 12 uvedenej smernice, a tak vnútroštátne opatrenia, ktorými sa tieto ustanovenia preberajú, sa musia nevyhnutne uplatňovať s okamžitým účinkom na všetky žaloby o náhradu škody, ktoré patria do pôsobnosti tej istej smernice, ako to potvrdzuje jej článok 22 ods. 2.
- 36 Z toho vyplýva, že prvá otázka sa v podstate týka toho, či právo na úplnú náhradu škody spôsobenej protisúťažným konaním, ktoré bolo uznané a vymedzené v článku 3 ods. 1 a 2 smernice 2014/104 a vyplývajúce z článku 101 ZFEÚ, bráni vnútroštátnemu pravidlu občianskeho súdneho konania, akým je pravidlo stanovené v článku 394 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého v prípade čiastočného vyhovenia žalobe každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania a každý z účastníkov konania znáša polovicu spoločných trov okrem prípadu zneužívajúceho konania.

- 37 V tejto súvislosti, ako vyplýva z úvah uvedených v bodoch 34 a 35 tohto rozsudku, právo na úplnú náhradu škody spôsobenej protisúťažným konaním, a najmä porušením článku 101 ZFEÚ sa netýka pravidiel upravujúcich rozdelenie trov konania v rámci súdnych konaní, ktorých cieľom je uplatnenie tohto práva, keďže cieľom týchto pravidiel nie je náhrada škody, ale určujú na úrovni každého členského štátu v súlade s právom tohto členského štátu spôsob rozdelenia nákladov vzniknutých pri vedení takých konaní.
- 38 Okrem toho normotvorca Únie vylúčil otázku trov konania z pôsobnosti smernice 2014/104, pretože táto smernica sa ňou zaoberá len okrajovo, a to v článku 8 ods. 2 tejto smernice, ktorý sa týka sankcií v prípade odmietnutia predloženia dôkazov alebo zničenia dôkazov, a stanovuje možnosť vnútroštátnych súdov uložiť povinnosť nahradiť trovy konania účastníkovi konania, ktorý sa dopustil tohto odmietnutia predloženia alebo zničenia.
- 39 Vzhľadom na to treba pripomenúť, že pokiaľ ide o článok 101 ZFEÚ, uplatňuje sa judikatúra Súdneho dvora, podľa ktorej pravidlá týkajúce sa žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, nesmú byť menej výhodné ako pravidlá týkajúce sa podobných žalôb vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity) (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. marca 2019, Cogeco Communications, C-637/17, EU:C:2019:263, body 43 až 44).
- 40 Keďže v prejednávanej veci zjavne nejde o porušenie zásady ekvivalencie, je potrebné skúmať vzhľadom na zásadu efektivity, či vnútroštátne pravidlo občianskeho súdneho konania, akým je pravidlo stanovené v § 394 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a ktoré je v prípade potreby upravené judikatúrou španielskych súdov, podľa ktorej je možné dosiahnuť uloženie povinnosti náhrady trov konania aj v prípade, že existuje malý rozdiel medzi tým, čo sa požadovalo, a tým, čo bolo priznané v rámci konania, prakticky znemožňuje alebo nadmerne sťažuje výkon práva na úplnú náhradu škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania, ako je uznané a definované v článku 3 ods. 1 a 2 smernice 2014/104 a vyplýva z článku 101 ZFEÚ.
- 41 V tomto kontexte, ako vyplýva z odôvodnenia 6 smernice 2014/104, pokiaľ ide o žaloby o náhradu škody podané na základe vnútroštátnych opatrení na prebratie tejto smernice, normotvorca Únie vychádzal z konštatovania, že boj proti protisúťažnému správaniu z podnetu verejnej sféry, t. j. Komisie a vnútroštátnych orgánov hospodárskej súťaže, nebol dostatočný na zaručenie úplného dodržiavania článkov 101 a 102 ZFEÚ a že bolo dôležité uľahčiť súkromnej sfére možnosť prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. novembra 2022, PACCAR a i., C-163/21, EU:C:2022:863, bod 55).
- 42 Táto účasť súkromnej sféry na peňažnej sankcii, a teda aj na prevencii protisúťažných správaní je o to viac žiaduca, že môže nielen napraviť priamu ujmu, ktorá mala byť spôsobená dotknutej osobe, ale aj nepriamu ujmu spôsobenú štruktúrou a fungovaním trhu, ktoré sa nemohli rozvinúť do svojej úplnej hospodárskej účinnosti najmä v prospech dotknutých spotrebiteľov (rozsudok z 10. novembra 2022, PACCAR a i., C-163/21, EU:C:2022:863, bod 56 a citovaná judikatúra).
- 43 Práve na účely dosiahnutia tohto cieľa normotvorca Únie, ktorý v odôvodneniach 14, 15, 46 a 47 smernice 2014/104 zdôraznil informačnú asymetriu existujúcu medzi žalobcom a žalovaným pri type žalôb podľa tejto smernice, keďže podľa odôvodnenia 14 uvedenej smernice „dôkazy potrebné na preukázanie nároku na náhradu škody má obvykle k dispozícii výlučne protistrana

alebo tretie osoby a často nie sú žalobcovi dostatočne známe alebo prístupné“, uložil členským štátom povinnosť stanoviť opatrenia, ktoré uvedenému žalobcovi umožnia odstrániť túto asymetriu.

- 44 Na tento účel smernica 2014/104 v prvom rade ukladá členským štátom povinnosť priznať tomuto účastníkovi konania právomoc požiadať vnútroštátne súdy, aby za určitých podmienok uložili žalovanému alebo tretej osobe povinnosť predložiť relevantné dôkazy, ktoré majú k dispozícii, podľa článku 5 tejto smernice. Po druhé táto smernica ukladá uvedeným štátom povinnosť, aby za určitých podmienok splnomocnili tieto súdy pri kročít k odhadu výšku škody, ak je prakticky nemožné alebo nadmerne ťažké škodu kvantifikovať, v súlade s článkom 17 ods. 1 tejto smernice, ak si to tieto súdy želajú, prípadne s pomocou vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže, ako to vyplýva z článku 17 ods. 3 uvedenej smernice. Po tretie táto smernica ukladá členským štátom povinnosť zaviesť domnienky, najmä domnienku týkajúcu sa existencie škody vyplývajúcej z kartelu, stanovenú v článku 17 ods. 2 tej istej smernice.
- 45 Z toho vyplýva, že na rozdiel od smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), výklad ktorej viedol najmä k rozsudku zo 16. júla 2020, *Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578), ktorý uvádza vnútroštátny súd, týkajúce sa zvyčajne konfrontácie slabšej strany, spotrebiteľa, so silnejšou stranou, profesionálom, ktorý predal alebo prenajal tovar alebo poskytol služby, kde táto nerovnováha síl, zhmotnená v zmluvnom vzťahu, nachádza svoje hranice najmä v zásade zákazu nekalých podmienok sankcionovaných v zásade zrušením takých zmluvných podmienok, smernica 2014/104 sa týka žalôb, ktoré sa týkajú mimozmluvnej zodpovednosti podniku a predstavujú pomer síl medzi účastníkmi sporu, ktorý v dôsledku zásahu vnútroštátnych opatrení na prebratie všetkých ustanovení tejto smernice uvedených v bode 44 tohto rozsudku, možno v závislosti od využitia nástrojov poskytnutých najmä žalobcovi, uviesť do rovnováhy.
- 46 V dôsledku toho sa treba domnievať, že túto judikatúru nemožno prebrať na druh sporov, pre ktorý je typický zásah normotvorcu Únie priznávajúci žalobcovi, pôvodne znevýhodnenému, prostriedky na obnovenie rovnováhy síl medzi ním a žalovaným vo svoj prospech. Vývoj tohto pomeru síl závisí od správania každého z týchto účastníkov konania, ktoré suverénne posudzuje vnútroštátny súd rozhodujúci vo veci, a najmä od otázky, či žalobca využil alebo nevyužil nástroje, ktoré sú mu poskytnuté, najmä pokiaľ ide o možnosť navrhnúť tomuto súdu, aby uložil žalovanému alebo tretej osobe povinnosť predložiť relevantné dôkazy, ktoré majú k dispozícii, v súlade s článkom 5 ods. 1 prvým pododsekom smernice 2014/104.
- 47 Z toho vyplýva, ako uviedla generálna advokátka v bode 68 svojich návrhov, že pokiaľ ide o konania o náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže, ak žalobca nemal úspech v časti predmetu konania, môže mu byť dôvodne uložené, aby znášal svoje vlastné trovy konania alebo aspoň časť týchto trov konania, ako aj časť spoločných trov konania, najmä pokiaľ mu možno pripisovať zodpovednosť za vznik týchto trov konania, napríklad z dôvodu neprimeraných nárokov alebo postupu, akým viedol konanie.
- 48 Treba teda rozhodnúť, že vnútroštátne pravidlo občianskeho súdneho konania, akým je pravidlo upravené v článku 394 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s judikatúrou španielskych súdov uvedenou v bode 40 tohto rozsudku, nerobí prakticky nemožným alebo nadmerne nesťažuje výkon práva na plnú náhradu škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania, ako je uznaná a definovaná v článku 3 ods. 1 a 2 smernice 2014/104 a ako vyplýva z článku 101 ZFEÚ, a tak zásada efektivity nie je porušená.

- 49 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 101 ZFEÚ a článok 3 ods. 1 a 2 smernice 2014/104 sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnemu pravidlu občianskeho súdneho konania, podľa ktorého v prípade čiastočného vyhovenia žalobe každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania a každý z účastníkov konania znáša polovicu spoločných trov konania okrem prípadu zneužívajúceho konania.

O druhej a tretej otázke

- 50 Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 17 ods. 1 smernice 2014/104 vykladať v tom zmysle, že súdny odhad škody spôsobenej protisúťažným správaním žalovaného je prípustný za okolností, za ktorých na jednej strane žalovaný umožnil žalobcovi prístup k informáciám, na základe ktorých sám žalovaný vypracoval svoj znalecký posudok s cieľom vylúčiť existenciu nahraditeľnej škody, a na druhej strane žaloba o náhradu škody smeruje len proti jednému z adresátov rozhodnutia konštatujúceho porušenie článku 101 ZFEÚ, ktorý predával iba časť výrobkov nadobudnutých žalobcom, o ktorých sa tvrdí, že v dôsledku tohto porušenia ich ovplyvnili cenové prírážky. Tento súd v tomto kontexte podmieňuje možnosť vykonať takýto odhad zistením informačnej asymetrie alebo neprekonateľnými ťažkosťami spojenými s kvantifikáciou škody.
- 51 Na úvod treba pripomenúť, že článok 17 ods. 1 smernice 2014/104 predstavuje procesné ustanovenie v zmysle článku 22 ods. 2 tejto smernice (rozsudok z 22. júna 2022, Volvo a DAF Trucks, C-267/20, EU:C:2022:494, bod 85), a tak vnútroštátne opatrenia zabezpečujúce prebratie tohto článku 17 ods. 1 sa v súlade s uvedeným článkom 22 ods. 2 uplatňujú na žaloby o náhradu škody podané po 26. decembri 2014.
- 52 Vzhľadom na to treba po prvé uviesť, že žaloby o náhradu škody patriace do pôsobnosti smernice 2014/104 rovnako ako žaloby o náhradu škody vo všeobecnosti smerujú k čo najpresnejšej možnej náhrade škody, ak je raz preukázaná existencia a pripísateľnosť tejto škody, čo neumožňuje vylúčiť, že v čase, keď vnútroštátny súd rozhoduje s cieľom určiť výšku náhrady, pretrvávajú určité pochybnosti. Preto samotná existencia týchto pochybností, ktoré sú vlastné sporom o zodpovednosti a ktoré v skutočnosti vyplývajú zo stretu tvrdení a znaleckých posudkov v rámci kontradiktórnej diskusie, nezodpovedá miere zložitosti pri posúdení škody, ktorá sa vyžaduje na to, aby bolo možné uplatniť súdny odhad stanovený v článku 17 ods. 1 tejto smernice.
- 53 Po druhé samotné znenie tohto ustanovenia obmedzuje pôsobnosť súdneho odhadu škody na situácie, v ktorých je prakticky nemožné alebo nadmerne ťažké kvantifikovať túto škodu po tom, ako bola preukázaná jej existencia vo vzťahu k žalobcovi, čo môže zodpovedať napríklad osobitne závažným ťažkostiam pri výklade predložených dokumentov, pokiaľ ide o pomer vplyvu cenových prírážok vyplývajúcich z kartelu na ceny výrobkov nadobudnutých žalobcom od jedného z členov kartelu.
- 54 V dôsledku toho pojem informačná asymetria, hoci je pôvodcom prijatia článku 17 ods. 1 smernice 2014/104, ako vyplýva z bodu 43 tohto rozsudku, nezasahuje do vykonávania tohto ustanovenia, na rozdiel od toho, na čo navádza znenie druhej a tretej otázky. V tejto súvislosti, ako zdôraznila generálna advokátka v bode 86 svojich návrhov, aj v prípade vyváženej informovanosti účastníkov konania, pokiaľ ide o dostupné informácie, pri konkrétnej kvantifikácii škody môžu vzniknúť ťažkosti.

- 55 V tejto súvislosti treba v prvom rade zdôrazniť, že dosiahnutie cieľa pripomenutého v bode 41 tohto rozsudku predpokladalo zavedenie nástrojov, ktoré by mohli napraviť informačnú asymetriu medzi účastníkmi sporu, pretože pôvodca porušenia už z podstaty veci vie, čo urobil a čo sa mu prípadne vytyka, a pozná dôkazy, ktoré by mohli v takom prípade slúžiť Komisii alebo príslušnému vnútroštátnemu orgánu hospodárskej súťaže na preukázanie jeho účasti na protisúťažnom správaní v rozpore s článkami 101 a 102 ZFEÚ, zatiaľ čo poškodený, ktorému bola spôsobená ujma takýmto správaním, nemá takéto dôkazy (rozsudok z 10. novembra 2022, PACCAR a i., C-163/21, EU:C:2022:863, bod 59).
- 56 V druhom rade na účely nápravy konštatovania tejto informačnej asymetrie teda normotvorca Únie prijal súbor opatrení vymenovaných v bode 44 tohto rozsudku, o ktorých treba uviesť, že vzájomne pôsobia, pretože potreba vykonať súdny odhad škody môže závisieť najmä od výsledku, ktorý žalobca získal v nadväznosti na žiadosť o predloženie dôkazov podľa článku 5 ods. 1 prvého pododseku smernice 2014/104.
- 57 V treťom rade z dôvodu kľúčovej úlohy tohto ustanovenia v rámci tejto smernice prináleží vnútroštátnemu súdu, aby pred tým, ako pristúpi k odhadu škody, overil, či ho žalobca využil. Za predpokladu, že praktická nemožnosť ohodnotiť škodu vyplýva z nečinnosti žalobcu, vnútroštátnemu súdu neprináleží, aby nahrádzal žalobcu, ani odstraňoval po ňom jeho nedostatky.
- 58 V prejednávanej veci sa situácia zdá odlišná, keďže žalovaný sám po tom, ako mu to povolil vnútroštátny súd, sprístupnil žalobcovi údaje, z ktorých vychádzal, aby vyvrátil znalecký posudok žalobcu. V tejto súvislosti treba na jednej strane uviesť, že takéto sprístupnenie môže podnietiť kontradiktórnu diskusiu tak o existencii, ako aj o výške škody, a preto prináša výhody tak účastníkom konania, ktorí môžu spresniť, upraviť alebo doplniť svoje tvrdenia, ako aj vnútroštátnemu súdu, ktorý prostredníctvom tohto znaleckého posudku, po ktorom nasleduje znalecký posudok protistrany spresnený sprístupnením údajov, z ktorých vychádzal, disponuje informáciami, ktoré umožňujú jednak ustáliť existenciu škody utrpenej žalobcom, a v nadväznosti na to určiť jej rozsah, čo mu môže umožniť vyhnúť sa jej súdnemu odhadu. Na druhej strane toto sprístupnenie údajov vôbec nezabavuje relevantnosti použitie žiadosti o predloženie dôkazov stanovenej v článku 5 ods. 1 prvom pododseku smernice 2014/104, naopak môže byť pre žalobcu usmernením a poskytnúť mu informácie o dokumentoch alebo údajoch, ktoré považuje za nevyhnutné obstaráť.
- 59 S výhradou tohto možného vplyvu článku 5 ods. 1 tejto smernice na možnosť vnútroštátneho súdu vykonať odhad škody podľa článku 17 ods. 1 uvedenej smernice, okolnosť charakterizujúca situáciu, o ktorú ide vo veci samej, teda skutočnosť, že žalovaný sám po tom, ako mu to povolil vnútroštátny súd, sprístupnil žalobcovi údaje, z ktorých vychádzal na účely spochybnenia znaleckého posudku žalobcu, nie je sama osebe relevantná na posúdenie toho, či je vnútroštátny súd oprávnený pristúpiť k odhadu škody.
- 60 Po tretie účastník konania, ktorý podal žalobu o náhradu škody založenú na existencii škody spôsobenej protisúťažným správaním, môže smerovať túto žalobu iba voči jednej z osôb, ktoré sa tohto správania dopustili, keďže podľa judikatúry, ako uviedla generálna advokátka v bode 102 svojich návrhov, porušenie práva hospodárskej súťaže má v zásade za následok spoločnú a nerozdielnú zodpovednosť porušiteľov (rozsudok z 29. júla 2019, Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, bod 36).

- 61 Preto článok 11 ods. 1 smernice 2014/104 v rozsahu, v akom stanovuje takúto možnosť, treba považovať za ustanovenie, ktoré kodifikuje judikatúru Súdneho dvora, a z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody uvedené v bode 35 tohto rozsudku v súvislosti s článkom 3 ods. 1 a 2 tejto smernice, patrí medzi ustanovenia uvedenej smernice, ktorých vnútroštátne opatrenia na prebratie sa uplatňujú okamžite.
- 62 Táto možnosť však nemôže zbaviť účastníka konania, ktorý podal žalobu o náhradu škody patriacu do pôsobnosti smernice 2014/104, šance požadovať, aby vnútroštátny súd, ktorému bola vec predložená, uložil ostatným páchatelom protiprávneho správania predložiť relevantné dôkazy spôsobom a v medziach stanovených v článku 5 tejto smernice s cieľom umožniť tomuto súdu určiť existenciu a výšku škody a vyhnúť sa tak súdnemu odhadu tejto škody.
- 63 V prejednávanej veci totiž ďalší dvaja výrobcovia nákladných vozidiel sankcionovaní Komisiou v rozhodnutí z 19. júla 2016, Renault Trucks a Iveco, predávali vozidlá, ktoré kúpil podnik Tráficos Manuel Ferrer, a mohli mu teda predložiť dôkazy týkajúce sa cenových prirážok, ktoré vznikli na základe kartelu, s cieľom určiť, či a v akom rozsahu sa tieto cenové prirážky skutočne premietli do kúpnej ceny štyroch nákladných vozidiel Renault Trucks a dvoch nákladných vozidiel Trucks. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že žalovaná má podľa článku 5 ods. 1 prvého pododseku poslednej vety uvedenej smernice tiež možnosť požiadať tento súd, aby uložil ďalším uvedeným porušiteľom povinnosť predložiť relevantné dôkazy, čo by mohlo byť osobitne užitočné v situácii, keď tak ako v prejednávanej veci, vnútroštátny súd zamietol pribratie dvoch z nich do konania.
- 64 S výhradou tohto prípadného vplyvu článku 5 ods. 1 smernice 2014/104 na možnosť vnútroštátneho súdu vykonať odhad škody podľa článku 17 ods. 1 tejto smernice, okolnosť charakterizujúca situáciu, o ktorú ide vo veci samej, teda že žaloba o náhradu škody smeruje iba proti jednému z adresátov rozhodnutia konštatujúceho porušenie článku 101 ZFEÚ, ktorý uviedol na trh iba časť výrobkov nadobudnutých žalobcom, o ktorých sa tvrdí, že sa ich týkali cenové prirážky z dôvodu tohto porušenia, nie je sama osebe relevantná na posúdenie, či je vnútroštátny súd oprávnený vykonať odhad škody.
- 65 V dôsledku toho vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na druhú a tretiu otázku odpovedať tak, že článok 17 ods. 1 smernice 2014/104 sa má vykladať v tom zmysle, že ani skutočnosť, že žalovaný uvádzaný v žalobe, ktorá patrí do pôsobnosti tejto smernice, sprístupnil žalobcovi údaje, z ktorých vychádzal, aby vyvrátil znalecký posudok žalobcu, ani skutočnosť, že žalobca adresoval svoju žalobu len jednému z páchatelov uvedeného porušenia, nie sú samy osebe relevantné na posúdenie, či sú vnútroštátne súdy oprávnené vykonať odhad škody, keďže tento odhad predpokladá jednak, že existencia tejto škody bola preukázaná, a jednak, že jej presná kvantifikácia je prakticky nemožná alebo nadmerne ťažká, čo znamená, že je potrebné zohľadniť všetky parametre vedúce k takému konštatovaniu, a najmä neúspešnosť krokov, ako je žiadosť o predloženie dôkazov, stanovená v článku 5 uvedenej smernice.

O trovách

- 66 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. Článok 101 ZFEÚ a článok 3 ods. 1 a 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

nebránia vnútroštátnemu pravidlu občianskeho súdneho konania, podľa ktorého v prípade čiastočného vyhovenia žalobe každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania a každý z účastníkov konania znáša polovicu spoločných trov konania okrem prípadu zneužívajúceho konania.

2. Článok 17 ods. 1 smernice 2014/104

sa má vykladať v tom zmysle, že:

ani skutočnosť, že žalovaný uvádzaný v žalobe, ktorá patrí do pôsobnosti tejto smernice, sprístupnil žalobcovi údaje, z ktorých vychádzal, aby vyvrátil znalecký posudok žalobcu, ani skutočnosť, že žalobca adresoval svoju žalobu len jednému z páchatelov uvedeného porušenia, nie sú samy osebe relevantné na posúdenie, či sú vnútroštátne súdy oprávnené vykonať odhad škody, keďže tento odhad predpokladá jednak, že existencia tejto škody bola preukázaná, a jednak, že jej presná kvantifikácia je prakticky nemožná alebo nadmerne ťažká, čo znamená, že je potrebné zohľadniť všetky parametre vedúce k takému konštatovaniu, a najmä neúspešnosť krokov, ako je žiadosť o predloženie dôkazov, stanovená v článku 5 uvedenej smernice.

Podpisy